

Новини ▶ 4

Сръбски министър се обяви против участието на Белград в АЕЦ "Белене"

Свят ▶ 7

Михаил Ходорковски беше осъден за кражба на 200 млн. т петрол

Пари BONNIER
pari.bg

Вторник

28 декември 2010, брой 247 (5058)

USD/BGN: 1.48891

▼ -0.55%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.31360

▲ +0.55%

Българска народна банка

Sofix: 370.21

▼ -0.19%

Българска фондова борса

BG40: 115.54

▲ +0.37%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

КТЪ СЕ НАСТАНИ В "БУЛГАРТАБАК"

В края на годината Корпоративна търговска банка на Цветан Василев се оказа официално собственик на 8.11% от "Булгартабак". Така банката се превръща в незаобиколим фактор след очакваната приватизация на държавните 80% от тютюневия холдинг ▶ 6

Новини ▶ 4

5.17%

е понижението в цената на газа от Нова година

Новини ▶ 5

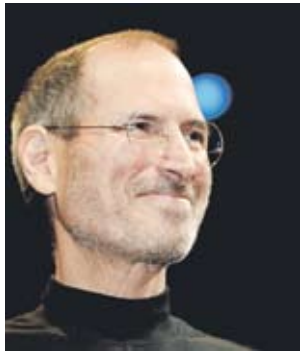
Повече чужденци пътуват в България, по-малко българи - зад граница

Обзор ▶ 10-11

2010 не беше годината на съдебната реформа

2 РЕДАКЦИОННА

Печеливш Стив Джобс

Wall Street Journal определи таблета iPad за прогукт на годината. Като дебютен продукт iPad се ползва с изключително висока популярност, за което свидетелства и големият брой приложения, написани за устройството на Apple, коментира изданието. За най-гръмки провали американското издание посочва проектите Google TV и TiVo Premiere.

Губещ Юлия Тимошенко

Бившият премиер на Украйна Юлия Тимошенко отново ще бъде разпитана от прокуратурата в сряда. Тя е разследвана по две дела. Едното е за нецелесъобразно изразходване на средства, а другото за закупуването на 1000 автомобила за спешна помощ по завишени цени. Тимошенко смята, че разследването срещу нея е политическо преследване и опит да се окаже натиск на опозицията.

Мнения

► **Акции на „Булгартабак холдинг“ са заложени в КТБ.** Ха-ха, банката на Доган започва да пълни „Булгартабак“, ясно защо толкоз приватизации на дружеството провалиха досега ДПС. Честито на всички нов собственик още преди приватизацията!

Мирко

► „Вълкът козината си мени, но нрава никога!“ Мутрата поста си сменя, но нрава никога.

Димов

► **„Скайп“ се вдигна.** Голяма драма. Проблемите със „Скайп“ бяха приети така все едно няма ток, вода и храна едновременно.

Петров

Предизборни хубости

► Според легендите преди 2000 години на остров Св. Кирик се е извисявала огромната бронзова статуя на бог Аполон

СНИМКА SHUTTERSTOCK

След Йерусалим да се готвят Ню Йорк и Рио де Жанейро

Созопол ще инвестира половин милион лева в нео арт Аполон

Какво им липсва на туристическите градчета от Българското Черноморие, за да се справят с кризата, отлива на туристи и бетонизирането? Според общинския съвет на Созопол отговорът е един - статуя. По-конкретно 13-метров бронзов исполин, който заедно с постамент си ще стигне до впечатляващите 17 метра и ще се вижда от всяка точка на Бургаския залив.

Бронз и злато
Статуята на Аполон ще бъде поставена на входа на пристанището до остров Свети Кирик а цената ѝ ще стигне до 600 хил. лв. От

тях 450 хил. лв. са общински, а останалите би трябвало да се съберат от дарения. Кметът на града Панайот Рейзи обясни, че сумата не е крайна и може общината да я дофинансира.

С поставянето на статуята на Аполон ще се осъществи амбицията на общинското ръководство да развива културен туризъм и “Созопол да се нареди до градове като Рио де Жанейро, Барселона, Ню Йорк и други, които имат статуи символи. Статуята ще е символ на моя град”, коментира кметът Рейзи.

Пог въпрос

В античния град Аполония е имало 17-метрова статуя на Аполон, изработена от един на най-великите майстори на Гърция - Каламис. Статуята е изчезнала безслед-

но, а опитите на поколения археолози да я открият остават без резултат. Затова е похвално, че общината иска да възстанови този символ на града, който да остане като културен паметник за следващите поколения.

Статуята е предложена от Панайот Рейзи директно на общинския съвет. Не е проутен конкурс, изборът е едноличен - на кмета, пък бил той и след консултации с “видни и големи български архитекти”. Имало е идея статуята да е изпълнена в класически античен стил, но явно арт пристрастията на кмета клонят към модернизма.

Приоритетите

Интересен факт е, че общината има средства, за да напудри предизборно имиджа

си (статуята трябва да бъде открита през септември догодина, а кметските избори са два месеца по-късно), но нямаше за реконструкция на църквата, в която се помещават обявените за мощи на Св. Йоан. Общината не може да финансира проект, свързани със собственост, която не е нейна, обясниха от пресцентъра на кметството. Но реално има механизми, с които да го прави. Въпрос на избор.

Притеснителна е преценката на общинския съвет, че статуята ще допринесе повече за културния туризъм в града, отколкото инвестицията в рушащите се археологически и културни паметници. Статуята едва ли ще доведе до поток от туристи към града, както не се появи очакваният поток от

поклонници. Това поставя под съмнение рентабилността на инвестицията и на самия общински съвет на Созопол, който се съобразява безпрекословно с всяко желание на кмета.

Тази на пръв поглед малка случка по време на коледните празници припомни и едни мегаломански заявки от миналото лято. Тогава Созопол беше обявен за “втория Йерусалим” покрай откриването на предполагаемите мощи на свети Йоан. Подбудителят от лятото Божидар Димитров вече не е в правителството, но същият стил все още управлява Созопол.

Решението за статуята не е финално. То ще бъде взето през януари - някакви си девет месеца преди изборите.

pari.bg Топ 3

1 Изгубени на борсата. Чаканата като спасителна серия от листвания на тържовни компании се отложиха.

2 Светът забравил за финансовата криза. Водещите американски индекси Dow Jones и S&P 500 донесоха по над 10% доходност през 2010 г.

3 Намаляват пътуванията в чужбина. Транзитните преминавания на чужденци през страната формират най-голям относителен дял от общия брой посещения.

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
lilia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanassova@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg

Визуален редактор
Албена ПИНО - 4395845
albena.pino@pari.bg

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филупа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg

Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
Георги ПАНАЙОТОВ - 4395871
georgi.panayotov@pari.bg
Пламен ДИМИТРОВ - 4395857
plamen.dimitrov@pari.bg

ТЕНДЕНЦИИ
Билиана ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
Теодора МУСЕВА - 4395876
teodora.mousseva@pari.bg

PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Иглика ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg

ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

” Прокуратурата показва импотентност, дори едно обвинение не може да скалъпи

► Йордан Лечков, кмет на Сливен

Число на деня

4

► месеца още са необходими, за да излезе евро от кризата, прогнозира главният икономист на Deutsche Bank

Въздушен транспорт

Софийското летище работи, проблеми в Москва и Ню Йорк

Аерогарата в столицата засега няма отменени полети за разлика от летища в други части на света

Докато транспортната обстановка в някои части на Европа и Северна Америка остава силно затруднена, ситуацията на летище София за момента е спокойна, увериха от администрацията на аерогарата. Според служителите на отдел “Полетна информация” положението е под контрол и за момента не се предвижда отменянето на полети заради снега.

Едночасови закъснения

На летището няма проблеми, като повечето полети се извършват по разписание, обясниха от аеропорта.

От администрацията казаха, че при някои полети все пак има закъснения, но те са по вина на съответните авиокомпани и са в рамките най-много на един час.

Тези отлагания са причинени основно от нуждата да бъдат размразявани самолетите, но пистите са годни за излитане и кацане.

Виелци в Америка

Положението в други части на света обаче е доста по-усложнено. Силна снежна буря на практика парализира въздушния транспорт по източното крайбрежие на САЩ в понеделник, като предизвика отмяната на полети на трите летища на Ню Йорк и обърка графика на няколко други в региона. В неделя отменените полети на летищата JFK, LaGuardia и Newark Liberty бяха над 1000, а броят на тези в понеделник вероятно е бил още по-голям.

Без ток в Русия

Сходна е ситуацията и в Русия, където само в неделя са били отложени 189 полета от московското летище Домодедово, а още 56 на Шереметиево. Забавянията са били предизвикани от проблеми с електрозахранването, както и със заледряване на пистите и самолетите. От руската Федерална агенция за въздушен транспорт “Росавиация” все пак обещаха, че обстановката на московските летища ще бъде нормализирана до два дни.

Пламен Димитров

Москва

► Графикът на московските летища Шереметиево и Домодегово остава силно нарушен поради проблеми с електричеството и заледряване на пистите и самолетите. Въпреки това летищните власти и авиокомпаниите са убедени, че изпълнението на разписанието ще бъде подновено до няколко дни. Тежките метеорологични условия временно оставиха над 100 хил. души от московския регион без ток

Ню Йорк

► Снежната покривка надхвърли 70 см в района на Ню Йорк, докато градът е блокиран от буря, разразила се през изминалия уикенд. Тя предизвика забавянето на над 1000 полета от трите летища на града плюс още 1000 в други части на източното крайбрежие. Същата буря в събота създаде проблеми и на юг, включително на най-натовареното летище в света, това в Атланта, Джорджия

СНИМКИ REUTERS

В броя четете още

Годишен обзор

► 12-13

Корупция и злоупотреби в местната власт

ОПЕРАЦИОННА ЗАЛА

Годишен обзор

► 14-15

Мисия (не)възможна: закриване на болници

Нови негативни мнения от Сърбия за участието на страната в АЕЦ "Белене"

Според сръбския министър на околната среда Оливер Дулич страната трябва да използва ресурсите си във ВЕИ

Участието на Сърбия в АЕЦ "Белене" не е реално в момента според сръбския министър на околната среда и градоустройството Оливер Дулич. В свое интервю пред белградска информационна агенция Дулич се противопоставя на изказванията на премиера на страната Мирко Цветкович и на енергийния министър Петър Шкундрич. Преди повече от месец те обявиха, че Сърбия има интерес и желание да участва в българския проект за втора атомна електроцентрала. От енергийното министерство в страната очакваха България да изпрати цялата документация, за да се запознаят с проекта. Първоначално западната ни съседка възнамеряваше да участва с 1-2%, впоследствие се заговори за увеличение на дела до 5%. До момента няма отговор и решение от сръбското правителство дали страната ще се включи в българо-руския проект.

Инвестиции във ВЕИ

Според сръбския екоминистър дебатът за сръбското участие в проекта се е водел повече в медиите, отколкото в правителството. В интервюто си пред агенция "Бета" той казва, че Сърбия има сериозен потенциал в областта на биомасата и водите. Според Дулич страната не трябва да мисли за изграждане на атомни централи, докато не използва всички ресурси на възобновяемите енергийни източници (ВЕИ). По думите му енергийният дефицит на страната може да бъде задоволен именно от използването на енергия от възобновяеми източници.

Про и анти в Сърбия

Това не е първият негативен отзвук от западната ни съседка за участието в АЕЦ "Белене". В края на ноември водещият сръбски ежедневник "Политика" излезе с материал против включването на държавата в изграждането на втората ни атомна електроцентрала. Участието на страната ще е вредно за икономическите интереси на гражданите, обяви вестникът, цитирайки сръбския

енергиен експерт и вице-президент на швейцарската енергийна компания EFT Group Светислав Булатович. Той беше пресметнал, че ако Сърбия участва в АЕЦ "Белене" и купува ток оттам, цената му ще е много по-висока от тази на свободния пазар.

Сметките на Булатович показваха, че мегаватчас електричество от АЕЦ "Белене" на българо-сръбската граница ще струва 60 EUR с разходите за транспорта. На

свободния пазар в региона същият ток може да се купи и за 45 EUR. Ако страната изкупува електроенергия в следващите 15 години от "Белене", ще плати 131 млн. EUR повече, отколкото би платила на свободния пазар, заключава енергийният експерт. Според Булатович със същите пари Сърбия би могла да произвежда по-евтина електроенергия и да отвори нови работни места.

Елина Пулчева

„Сърбия не трябва да мисли за изграждане на атомни централи, докато не използва всички ресурси на възобновяеми енергийни източници“

Оливер Дулич,
министър на околната среда и градоустройството на Сърбия

5

▶ процента е делът с който се очакваше Сърбия да се включи в проекта АЕЦ "Белене"

Природният газ поевтинява с 5.17% от януари

Общото намаление на цената от октомври 2010 г. до март 2011 г. ще е 6.11%, посочва енергийният регулатор

Природният газ ще поевтинее с 5.17% от 1 януари. Това решение взе вчера Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) на закрито заседание. Енергийният

регулатор съобщава, че кумулативното натрупване на поевтиняването за четвъртото тримесечие на 2010 г. (от 1 октомври т.г. - бел. ред.) и от 1 януари 2011 г. ще стане 6.11%. С решението си от вчера председателят на ДКЕВР Ангел Семерджиев изпълни обещанието си от миналата седмица за кумулативно поевтиняване над 6%.

В средата на месеца енергийната комисия публикува прогноза за поев-

тиняването на природния газ с 5.21% до 509.38 лв. за 1000 куб. м. В момента 1000 куб. м синьо гориво струват 537.40 лв. Общественият доставчик "Булгаз" беше поискал цената от 1 януари да е с 1.78% по-ниска от сегашната. Компанията обяви, че намалението ще се отрази негативно на финансовите резултати. Същото мнение сподели и Ангел Семерджиев. Въпреки това той обяви, че ще "натисне"

цената на газа надолу, за да осигури по-евтино парно през зимния период.

С поевтиняването на газа цените на топлофикационните услуги също ще паднат. За София това означава с 5.1% по-ниска цена за парното и топлата вода от януари до март 2011 г. Същия процент ще трябва да се съобрази и топлофикацията във Варна. За Бургас и Пловдив намалението е с 5.2%.

Елина Пулчева

НАЦИОНАЛЕН ТЕЛЕФОН ЗА ЗАЯВКИ
0 7001 7001
НА ЦЕНАТА НА ЕДНИ ГРАДОВИ РЕГЪЛТОР

6000 НАСЕЛЕНИ МЕСТА
ВСИЧКИ КУРИЕРСКИ УСЛУГИ
ДО ВСЯКА ТОЧКА НА
БЪЛГАРИЯ

НА ЕДНАКВО
НИСКА ЦЕНА

SPE-4UJ
СЪВРЕМЕННИ УСЛУГИ
РЕЧНО, СТЪРНО

Българите пътуват по-малко в чужбина

Посещенията на чужденци у нас се увеличават, а очакванията за зимния сезон са за ръст между 3 и 20% в сравнение с миналата година

250.9

► хил. българи са пътували в чужбина през ноември

10.7

► процента е увеличението на посещенията от чужденци в България

► Спадът при пътуванията на българи в чужбина се забавя

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

И през ноември българите са пътували по-малко в чужбина. Спадът е с 15.2% на годишна база, показват данните на Националния статистически институт (НСИ). Спадът при пътуванията в чужбина обаче се забавя. Статистиката показва, че през октомври пътуванията са били с 19.4% по-малко, а през септември с 21.4%. В същото време посещенията на чужденци в България се увеличават, а очакванията са за силен зимен сезон.

Къде и защо

В чужбина са пътували 250.9 хил. българи, като половината от тях са били командировани. С цел почивка са пътували 25.4% от българите, а 23.7% са ходили на гости. Най-голямо увеличение на пътуванията има към Ирландия - с 291%, Израел - с 96%, Дания - с 46%, и Канада - с 32%. Най-голям спад на пътуванията на българи има към Финландия - с 39%, Словакия - с 32%, Словения - с 28%, и Турция - с 23%.

На гости в България

През ноември 375 хил. чужденци са посетили България. Според данните на НСИ това е с 10.7% повече. Повишението през октомври беше с 5.1% на годишна

база. Посещенията на чужденци в България с цел почивка се увеличават с 13%, гостуванията са с 12% повече, служебните посещения се увеличават едва с 0.3%. Най-голям ръст има при транзитните преминавания на чужденци през страната, които се увеличават с 16% на годишна база.

Посещенията на граждани от Европейския съюз се увеличават с 1.1%, като най-много са посетителите от Швеция и Словакия, които са съответно с по 23 и 19% повече спрямо същия месец на миналата година.

Очакванията на туроператорите и хотелиерите са, че през декември ще има още

по-голям ръст на посещенията в България. Традиционно за новогодишните празници у нас пристигат най-много англичани, които посещават зимните курорти. Вече пристигнаха първите посетители, които ще посрещнат 2011 г. у нас, а туроператори коментираха, че тази година ще е доста по-добра от миналата не само като посещения за празниците, а като цяло. Прогнозата на икономическото министерство е, че тази година ще има с 3% повече туристи по зимните курорти, а туроператорите залагат на ръст между 5 и 20% в зависимост от курорта.

Рагослава Димитрова

Предупреждение на МВР

Документите на българите редовно изтичат, докато са в чужбина

► Напоследък все по-често документите за самоличност на българите изтичат, докато са в чужбина, предупреждава от Министерството на вътрешните работи (МВР). Ако това се случи, човекът трябва да вземе временен документ от българско

поделение в съответната страна. Шофирането в чужбина с изтекла книжка пък се заплаща с глоба от 500 EUR. От вътрешното министерство предупреждава всеки да поглежда валидността на личните си документи, преди да тръгне да пътува извън страната.

► Документите, които изтичат след 31 декември, нямат шестмесечен гратисен период за подмяна, напомниха от МВР, като посъветваха всеки, който е извадил личната си карта и/или шофьорската си книжка

през 2000 г., да погледне точната дата на валидност. От министерството не дадоха точна статистика за броя на картите и книжките, които изтичат през 2011 г.

► 140 хил. души ще бъдат глобени заради невалидни лични карти, съобщиха от МВР. Те са изтекли в края на юни и не са подновени все още.

► Ако личната карта и шофьорската книжка не се подновят в срок, се плаща глоба. Санкциите са от 20 до 150 лв. в зависимост от просрочено време.

Денис Ершов към шефове в "Петрол": "Разкарайте се"

Обвиненията продължават с открити и платени писма до медиите

КОЛАЖ СТЕЛА МИХОВА

Враждуващите страни в "Петрол холдинг" и дъщерните му дружества продължават спора с писма до медиите. След като единият от основните собственици - Денис Ершов, обвини изпълнителния директор на "Петрол холдинг" Орлин Тодоров, изпълнителния директор на "Петрол" Светослав Йорданов и управителя на "Нафтекс Петрол" Йордан Георгиев в стопански престъпления за над 100 млн. лв., в отговор чрез платено съобщение тримата мениджъри заявиха, че ще го съдят за клеветата.

Обвинения и отговори

Според тримата в основата на действията на Ершов срещу тях са "дългогодишната злоупотреба с алкохол, липсата на дом, родина, семейна и социална среда, дългите престои в затво-

рено пространство" и др. Тримата дори призовават роднините на Ершов да "подходят отговорно и да потърсят специализирана помощ за него". Именно в отговор на писмото на Орлин Тодоров, Светослав Йорданов и Йордан Георгиев Денис Ершов им казва "Разкарайте се". Така първоначалният конфликт между двата лагера в "Петрол холдинг" прерасна в междуличностен и се води чрез платени и открити

писма до медиите, в които обвиненията вече са в алкохолизъм, лудост и препоръки за търсене на помощ.

Ершов призовава тримата мениджъри "да се разкарат" като отговор на изречението "Не желаем г-н Ершов да проявява фобии си за наша сметка и на наш гръб". По повод обвиненията за липса на родина и семейна среда Ершов отговаря: "Литовският гражданин" ви изразява огромната си бла-

годарност за притесненията и съчувствието! Той си има дом, има си Родина (между другото, думата "Родина" се пише с главна буква)."

Борба за власт

Борбата за надмощие в "Петрол холдинг", а чрез него и в други над 30 компании продължава близо година. В основата е кой да управлява компанията майка, която в момента се управлява от доверените хора на Митко Събев. Събев и Ершов са с по 47.5% от капитала на холдинга, а останалите 5% са собственост на Александър Мелник.

Ершов от доста време се опитва да смени от съвета на директорите хората на Събев и да сложи свои доверени лица. Двамата стари приятели вече дори не искат да са съдружници и най-вероятно някой от тях ще се раздели със собствеността си, като я продаде на другия или на трети инвеститор. За подобни планове и за преговори в напреднал стадий говорят и Събев, и Ершов.

ДАКСИ Глобал

www.daxy.com

НАЙ-ЦИТИРАНИЯТ СОФТУЕР ЗА ФИРМЕННО РАЗУЗНАВАНЕ, ДОСТЪПЕН ONLINE

Търсите надеждни партньори в дадена област;
Проучвате конкретна фирма, организация или лице;
Правите ежедневни справки за имена, адреси, телефони, email и др.
Използвате го за намиране на нови фирми.

www.daxy.com

от **40%** до **60%**
ПОВЕЧЕ ТЪРСЕНИЯ
с всеки закупен достъп
чрез online заявка
до 22 декември

DAKSI Global

02/ 971 45 96; 02/ 873 10 14

ДАКСИ

КТБ стана най-големият акционер в „Булгартабак“ след държавата

Банката е увеличила дела си до 8.11% след репо сделка за 300 хил. акции на тютюневия холдинг

Корпоративна търговска банка АД вече е най-големият акционер в „Булгартабак холдинг“ АД след държавата. Тютюневият холдинг вчера обяви до инвеститорите чрез сайта на Българската фондова борса, че банката притежава 8.11% от капитала на все още държавното дружество. В края на миналата седмица КТБ обяви, че делът ѝ се е увеличил до над 5% след репо сделка с книгата на „Булгартабак“. Така само за дни се очерта ясна тенденция на увеличение на притежавания от банката дял.

Развиване преди приватизацията

Делът на КТБ в „Булгартабак“ се повиши силно след сключена на 17 декември 2010 г. репо сделка с 300 хил. акции на холдинга, които бяха изтъргувани на цена, много близка до пазарната. Въпросните 300 хил. лота са 4.07% от капитала на тютюневия холдинг, като в съобщението КТБ уточнява, че преди това придобиване е била собственик на други 297 177 акции, или 4.03% от капитала на „Булгартабак“.

Сделките с големи пакети акции на „Булгартабак холдинг“ започнаха преди месец. На 22 ноември точно същите 8.11% от капитала на компанията бяха прехвърлени на регулирания пазар на БФБ. В две големи сделки тогава минаха 597 177 акции - точно колкото в момента притежава КТБ. Изтъргуваният тогава дял от холдинга е много близък до акциите, които притежава J.P. Morgan Clearing. Според книгата на акционерите на „Булгартабак“ към 11 юни американската компания е собственик на 597 337 акции

„Трудно е да се прецени - в тази сделка всичко е в сферата на гадаенето. Много банки са акционери в публични дружества чрез репо сделки, които са заеми срещу залог от ценни книжа. Затова ми е сложно да кажа дали това означава, че КТБ има интерес към предстоящата приватизация на „Булгартабак“

Ангел Рабаджийски, изпълнителен директор на „Карол“

на тютюневия холдинг. На 6 декември пък беше сключена друга голяма сделка, този път за малко над 4% от капитала на „Булгартабак“. Страните по нея все още са неизвестни.

Данните показват, че само за около месец над 16% от компанията смениха собственика си. Ясни са крайните купувачи обаче единствено на обявените от КТБ 8.11%.

Интерес

Един от вариантите въпросните 8.11% да се озовават в КТБ е при голямата сделка в края на ноември банката да е купила половината книжа, а другата част да са взети от инвеститор, който впоследствие ги е заложил в банката като репо сделка. Не е ясен и продавачът, но по-добен дял може да продадат само държавата и J.P. Morgan Clearing. Малко преди да продаде целия си

„Трудно ми е да кажа каква е целта на КТБ с покупките на акции от „Булгартабак“. Факт е, че акциите на холдинга бяха интересни и ликвидни в периода малко след 2000 г., но след това бяха позабравени. Сега има малко раздвижване след наново обявените намерения за приватизация

Развигор Христов, инвестиционен консултант ПОД „Бъгеше“

► В очакване на приватизацията на гържавния дял от „Булгартабак“ интересът на инвеститорите расте

дял обаче, държавата едва ли ще се раздели с част от собствеността си. При прехвърлянето на големия пакет в края на ноември Александър Манолев, председател на съвета на директорите (СД) на „Булгартабак холдинг“, заяви за в. „Пари“, че засега намерението на държавата е да продаде целия пакет. Манолев все пак направи уточнението, че преговорите се водят от Агенцията за приватизация. Той обясни и че е съвсем нормално преди приватизацията да има голям интерес към холдинга. За голям инвеститорски ин-

терес от стратегически и финансови инвеститори „Булгартабак“ спомена и икономическият министър Трайчо Трайков. Който и да купи държавния дял обаче, той ще се изправи пред ситуацията да преговаря и с КТБ като следващ най-голям акционер по повечето си стратегически решения. Банката и до момента имаше влияние в компанията, тъй като според обявените в средата на май данни за разпределението на парите от държавни компании в банки „Булгартабак“ има 7 млн. лв. депозит в КТБ.

Атанас Христов

Очакваме да получим дивидент

Купихме книгата на „Булгартабак“, защото според нас акцията в момента е подценена и очакваме да реализираме добра капиталова печалба. Очакваме и дивидент, тъй като оперативната печалба на компанията е добра.

Реално банката е собственик на под 5% от книгата на „Булгартабак“, защото има репо сделка на наш клиент. Тя е при нело-

Цветан Василев, председател на надзорния съвет и мажоритарен собственик на КТБ

ша доходност и преценихме, че ни устройва.

По отношение на приватизационния процес все още има много време. Едва ли банката има амбиции да купува „Булгартабак“, но наблюдаваме процеса.

Близо 8% от „Еврохолд“ смениха собственика си

В компанията предстои увеличение на капитала

Почти 5 млн. акции, което е 8% от капитала на „Еврохолд България“, смениха собственика си на извънрегулация пазар по време на вчерашната сесия на борсата. Книжата преминаха в две сделки на цена от 0.408 лв. за брой, която е наполовина по-ниска спрямо стойността на регулирания пазар. Книжата най-вероятно са част от репо сделка и са заложени срещу кредит. Такава е обичайната практика при покупко-продажби на из-

вънрегулация пазар на БФБ.

Едни добри намерения

„Еврохолд България“ обяви миналата седмица, че планира да увеличи капитала си двойно - от сегашните 62.5 млн. лв. на близо 125 млн. лв., чрез издаване на 62.5 млн. акции с номинална и емисионна стойност 1 лв. Решението беше взето от управителния съвет на дружеството. Капиталът ще бъде увеличен само ако бъдат записани и платени най-малко 25% от предложениите акции. Вероятно е част от собствениците да се подготвят да запишат акции от увеличението, като заложат сегашния си

дял в компанията. Увеличението на капитала едва ли ще има трудности, тъй като основният акционер в дружеството „Старком холдинг“ притежава над 60% и дори само той да запише своите акции, капиталът ще бъде увеличен. Председателят на надзорния съвет на „Еврохолд България“ Асен Христов обясни, че парите, които ще бъдат привлечени, ще се използват за увеличение на капитала на дъщерни дружества и покупки. „Еврохолд България“ оперира в три основни направления - лизинг, продажба на автомобили и застраховане в България, Румъния и Македония.

По стъпките на историята

Увеличението на капитала ще бъде второто в последните 3 години. През 2007 г. компанията вече направи подобна операция и вдигна капитала си от 50 млн. лв. на сегашните 62.5 млн. лв. Тогава обаче капиталовият пазар беше в пика си за България, а сега компанията ще трябва да се бори за финансиране от по 1 лв. на акции, при положение, че търговската цена на борсата е под тази стойност. Вчера на регулирания пазар книгата на „Еврохолд България“ затвори на цена 93 ст. за брой.

Мирслав Иванов

► Асен Христов

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Съдът обяви Ходорковски за виновен за кражба на петрол от "Юкос"

Присъдата, която ще стане ясна по-късно, може да остави бившия бизнесмен зад решетките още шест години

219

▶ млн. т петрол на стойност 27 млрд. USD са откраднали Ходорковски и Лебедев от "Юкос" според съдиите по делото

Бившият руски петролен магнат Михаил Ходорковски и бизнес партньорът му Платон Лебедев бяха обявени за виновни по обвинения в кражба на нефт от несъществуващата вече компания "Юкос". Съдията заяви, че двамата са виновни и за изпиране на парите от продажбата на откраднатия петрол. Присъдата се очаква да бъде обявена тази седмица или след 10 януари, когато приключват новогодишните празници в Русия.

13

▶ процента от руснаците са вярвали на обвиненията срещу Михаил Ходорковски през септември спрямо 24% през февруари

Обвинения

Обвинението поиска общо 14 години затвор за Ходорковски и Лебедев за това, че са откраднали 219 млн. т петрол от "Юкос" на стойност над 27 млрд. USD. Това на практика е цялото количество, произведено от компанията между 1998 и 2000 г., плюс износът до 2003 г. В момента двамата излежават присъда за укриване на данъци.

Решението на съда трябва да стане ясно на 15 декември, но беше отложено. Тогава майката на Ходорковски коментира това като опит да се избегне общественото внимание. Според нея целта е решението да се обяви по време на празниците, когато повечето чуждестранни журналисти не са в страната.

Абсолютно измислени

От защитата на бившия шеф на "Юкос" нарекоха обвиненията "абсолютно измислени" и обявиха, че ще обжалват присъдата. Според адвоката му "няма дори и най-малко съмнение, че върху съда е оказан натиск". На същото мнение явно бяха и стотиците поддръжници на Ходорковски, които се събраха пред сградата на съда, като носеха плакати и скандираха "Свобода". По данни на "Интерфакс" полицията е задържала 11 активисти.

Този протест показва любовна промяна в нагласите в страната. Руснаците по принцип не обичат новобогатите си и като такъв Ходорковски не се радва на голяма обществена подкре-

па. Заради избирателното правосъдие обаче мненията на хората се променя, което се вижда и от социологическите проучвания. Според анкета на центъра "Левада" делът на хората, които вярват на обвинението срещу бившия шеф на "Юкос", е намалял от 24% през февруари до едва 13% през септември.

СНИМКИ REUTERS

Политическо отмъщение

Четиридесет и седем годишният Ходорковски може да получи още шест години затвор по второто дело и да остане зад решетките до 2017 г. Сегашната му осемгодишна присъда за укриване на данъци изтича през октомври догодина. Бившият шеф на "Юкос" смята обвиненията за отмъщение заради това, че се е изправил срещу политическата върхушка и премиера Владимир Путин, който беше президент по времето на задържането му през 2003 г. Самият Путин отрича да има пръст в случая. Той обаче произнесе присъдата срещу Ходорковски още в средата на месеца. В годишното си обръщение към нацията премиерът го сравни с американския измамник Бърнард Мадоф и заяви, че "мястото на крадеца е в затвора".

Предвидима присъда

За това е подготвена и съпругата на Ходорковски Ина, която преди няколко дни сподели в интервю, че не очаква съдията да оправдае мъжа й. Според нея той ще остане в затвора поне до 2012 г., когато са

президентските избори. Те ще дадат шанс на сегашния премиер отново да поеме президентския пост за следващите 12 години. За дълъг престой зад решетките се готви и самият Ходорковски, който е заявявал

на няколко пъти, че очаква да остане в затвора до края на живота си. В началото на ноември той каза, че присъдата е "предвидима" и че никой не вярва, че той може да бъде оправдан за аферата "Юкос" от москов-

ски съд. Световните медии определят случая срещу Ходорковски като едно от най-политизираните съдебни дела. По данни на Transparency International пък Русия е най-корумпираната голяма икономика в

света. Страната се нарежда на 154-то място от общо 178 държави по индекс на корупцията за 2010 г., което я поставя редом със страни като Таджикистан и Кения.

Излика Филипова

Една предизвестена присъда

Кариерата на Михаил Ходорковски започва като член на КПСС и свършва в затвора

Бившият директор на несъществуващата вече компания "Юкос" започва кариерата си като лоялен член на КПСС. Възгледите му обаче за това, че бизнес се прави, без да даваш част от печалбата на управляващите, го изправят срещу цялата олигархична система. Политическите му амбиции и опозицията му срещу тогавашния президент Владимир Путин пък слагат край на деловата му биография.

С леляц старт

Кариерата на Ходорковски започва през 80-те години на XX в. като директор на фирма за внос на компютри, която е под чадъра на Комсомола. Четири години преди разпадането на СССР - през 1987 г., той основава една от първите частни банки Менатеп. Първите си милиони натрупва няколко години по-късно, когато редица държавни компании са приватизирани за жълти стотинки. През 1995 г. купува "Юкос" за 350

▶ Състоянието на Михаил Ходорковски се оценява на 15 млрд. USD от сп. Forbes

млн. USD, като се смята, че той самият контролира над 40% от акциите. По това време "Юкос" е втората най-голяма петролна компания в Русия, която произвежда една пета от добитото количество нефт в страната. Известно време е заместник-министър на горивата и петрола по времето на президента Борис Елцин.

Преизвестен фалит

През юли 2003 г. бизнес партньорът му Платон Лебедев е арестуван за измама. Задържането му се смята за предупреждение към Ходорковски за политическите му амбиции. Четири месеца по-късно Ходорковски е задържан на частния му самолет на летище в Сибир. Данъчна-

та полиция завежда искове за 30 млрд. USD срещу компанията, което я принуждава през 2006 г. да обяви фалит. Активите на дружеството са разпродадени, като повечето от тях отиват в държавната петролна компания "Роснефт". "Юкос" престава да съществува като юридически субект през ноември 2007 г.

6

▶ години затвор може да получи бившият петролен магнат по второто дело, с което да остане зад решетките до 2017 г.

Катар подготвя първото си домакинство на Мондиал

Инвестирането на рекордните 100 млрд. USD за Световното първенство по футбол през 2022 г. ще даде силен тласък на икономиката, но може да предизвика и инфлация

Огромните инвестиции в инфраструктура в Катар, която се готви да приеме Световното първенство по футбол през 2022 г., ще дадат силен тласък на икономиката на страната, а останалите нефтопроизводители от Залива също ще се облагодетелстват, се казва в анализ на кувейтска банка. Катар вече обяви планове си да изхарчи рекордните 100 млрд. USD за инфраструктура и други благоустройствени проекти, а спечелването на правото да бъде домакин на едно от най-престижните спортни събития в света ще ускори изпълнението на някои проекти, се казва в проучването на Националната банка на Кувейт (НБК). Въпреки че подобни мащабни разходи ще осигурят стабилния ръст на икономиката на Катар, те може да предизвикат и инфлация и да окажат силен натиск над финансовите резерви на страната.

Разнообразна икономика

НБК отбелязва, че Световното първенство през 2010 г. в Южна Африка е привлякло около 500 хил. посетители, почти 1/3 от населението на Катар. Катар също така ще бъде най-малката икономика, получила домакинство за световно първенство, което подсказва, че събитието може да има голямо отражение, макар че до 2022 г. икономиката на страната ще бъде много по-голяма, отколкото е в момента, се казва още в изследването. "Огромната инвестиционна програма също така ще помогне за разнообразяването на икономиката", се казва още в изследването на банката. Според него може да се очаква частният сектор на страната в бъдеще да

играе по-голяма роля, намалявайки държавния принос в икономиката.

Метро, летище, пристанище

Още преди решението на ФИФА Катар вече беше начертал плана за отделянето на 100 млрд. USD за инфраструктура. Това представлява около 87% от БВП на страната, което за 2010 г. достига стойност около 115 млрд. USD. Това е част от амбициозната Национална визия 2030, която цели модернизирането на Катар. Като част от плана правителството ще даде 40 млрд. USD за проекти, а останалите пари ще дойдат от държавни фирми като Qatar Petroleum. Планът включва няколко мегапроекта, най-вече в транспортния и жилищния сектор. Такива са например създаването на мрежа от железопътни и метролинии, оценена на 25 млрд. USD, отначало планирана за 2025 г., въпреки че някои части от нея ще бъдат готови по-рано. Доста напреднала е и първата фаза от строежа на ново летище на стойност 10 млрд. USD. Други важни обекти са дълбоководно пристанище на стойност 7 млрд. USD и мост за 1 млрд. USD, който да свърже новото летище с проекти в северната част на Доха. Допълнителни 20 млрд. USD ще бъдат изразходвани за строеж и разширяване на пътища. Вече са започнати и няколко жилищни проекта с планове за още, които да задоволят нуждите на увеличаващото се население на Катар, което е нараснало със 128% от 2004 г. насам и в момента е 1.7 млн. души.

200 проекта в хог

"Домакинството на светов-

► Стадионът "Лосейл" е проектиран за Световното по футбол през 2022 г. и капацитетът му ще бъде 86 250 души

СНИМКА BLOOMBERG

ното първенство на първо място добавя усещане за спешност и твърд краен срок за завършване на проекти от критична важност за успешното провеждане на събитието. Като първа стъпка официални лица в Катар обявиха започването на цели 200 проекта в различни райони до първото тримесечие на 2011 г.", казва от НБК. Правителството обеща приготвянето за първенството да дадат тласък на проектите за метро и железопътни линии, които да поемат очаквания поток туристи. Въпреки че изброените проекти са били планирани независимо от Световното по футбол

през 2022 г., Катар ще има полза от допълнителните разходи по проекти, започнати само заради първенството. Катар ще получи неочаквана подкрепа от две основни области. От една страна, заявката изисква построяването на 12 стадиона до 2022 г. Освен това страната възнамерява да създаде 90 хил. допълнителни хотелски стаи. Въпреки че според изискванията на ФИФА страната ще трябва да осигури само 65 хил. стаи, Катар смята да създаде допълнителни 25 хил. за всеки случай. Последващите ползи не са за пренебрегване и идват в много подходящо време.

Те съвпадат с достигането на поставените като цел за страната 77 млн. тона на година производство на течен природен газ и съвпадат със спекулациите за възможностите на Катар да поддържа своя бърз възход, след като свързаните с газа проекти бъдат завършени.

Туризмът и банките

Инвестициите в инфраструктура също ще съдействат за преодоляването на някои от дефицитите, натрупани в множество сфери, тъй като развитието на инфраструктурата не е ставало едновременно с бързия ръст на икономиката и населението. Според

банката новите инвестиции ще балансират икономиката и ще поставят основите за допълнителен бъдещ растеж. Това ще се отрази благоприятно и на планове на Катар да засили своя туризъм и да стане привлекателно място в региона. Разходите ще имат и големи последици за финансовия сектор, като банковите и инвестиционните институции може да бъдат едни от основните, извлекли ползи. Дори и в момента подкрепените от правителството проекти са били от основно значение за бързото възстановяване на банковия сектор след финансовата криза. ■

Амбициозните планове крият сериозни рискове

Скъпите активи, които ще останат след края на спортното събитие, може да се окажат прекалено много за страна като Катар

Винаги съществуват и рискове, които трябва да бъдат взети предвид, когато се оценяват толкова амбициозни планове в една сравнително малка страна. На първо място, планираните разходи

крият риск да окажат силен натиск върху публичните финанси в краткосрочен и средносрочен план. Правителството вече издаде няколко емисии ценни книжа през последните години и увеличи вземането на заеми от местни банки. Освен това, както често се случва, реалните разходи обикновено надхвърлят заложените в бюджета, така че крайната цена може да бъде значително ревизирана нагоре през следващите години.

Увеличаване на цените

При все това големи чуждестранни запаси от активи и силни приходи от нефтодобив би трябвало да омекотят евентуални непредвидени остри скокове в заложените разходи. Увеличената активност, предизвикана от планираните проекти, несъмнено ще окаже натиск в посока увеличаване цените на стоките и услугите в Катар. Това може да бъде сериозен фактор за страна-

та, особено предвид факта, че инфлацията там надхвърля средната за страните от Залива в годините, последвали петролният бум. Друг фактор ще бъдат скъпите активи, които ще останат след края на първенството. Дванадесетте стадиона, които ще бъдат построени за събитието, са прекалено много за страна с подобни размери, въпреки че Катар планира да разгуби и подари част от стадионите на други държави.

По-голяма тежест имат ползите

Освен това страната е изправена пред риска да натрупа прекалено много запаси в някои сектори, главно в хотелиерския бизнес. Голямата част от парите обаче ще бъде изразходвана за необходими проекти, както и за изграждане на цялостната инфраструктура на Катар, без значение от изискванията на световното първенство.

Освен това възвръщае-

мостта от домакинството на събитието би трябвало да покрие и повечето от допълнителните разходи. Според НБК ползите от домакинството на световното първенство ще имат много по-голяма тежест от предстоящите трудности. От банката казват още, че Катар трябва да обърне внимание на структурните проблеми, които следват феноменалния ръст през последните години, и да разчисти пътя за бъдещ растеж. ■

2010 не беше годината на

Промените в системата все още са само на хартия, а големите идеи на ГЕРБ като тази за страховития специализиран съд малко по малко се обезличиха

2010 може да стане годината на ефективната съдебна реформа, ако всички власти седнат на една маса и се разберат за рамките и промените. Тези думи, изречени точно преди година от бившия вече председател на Върховния административен съд (ВАС) и настоящ омбудсман Константин Пенчев, за жалост не се оказаха пророчески. Реформата в съдебната област се случва изключително трудно и мъчително, въпреки че годината мина под знака на желанието за борба с голямата корупция и организираната престъпност, облечена в два законопроекта - единият за създаването на специализиран съд, част от промените в законопроекта за съдебната власт, а другият - за нов закон за конфискация на незаконно придобито имущество, по-известен като закона "Кушлев". И двата законопроекта обаче заседнаха на различните етапи по пътя на приемането си - вторият беше блокиран от правната дирекция на Министерския съвет преди внасянето му в парламента, а първият беше отложен в последния момент преди гласуването му на второ четене в парламента заедно с целия пакет промени в съдебната власт.

Добро желание, трудно изпълнение

Още през пролетта управляващите приеха стратегията за съдебната реформа и създадоха проектозакона с поправки в Наказателнопроцесуалния кодекс и в Закона за съдебната власт (ЗСВ). Те включват редица мерки, които трябва да направят системата по-бърза и по-ефективна, а кадрите в нея - по-независими. Парадоксално, но промените не успяха да станат факт в следващите месеци не толкова заради спънки и съпротива от страна на опозицията, а заради разногласията вътре в ГЕРБ и по-точно между депутатите от правната комисия и правосъдния министър

Специализираните съдилища няма да бъдат панацея за разрешаването на всички ключови дела срещу престъпни структури

Ани Коджаиванова
ani.kodzhaianova@pari.bg

Мargarита Попова. Народните представители премахнаха едни текстове, промениха други, одобриха трети, но накрая се оказа, че по този начин в проектозакона са се появили твърде много противоречия. Така приемането на промените в Закона за съдебната власт и Наказателнопроцесуалния кодекс бяха отложени за неопределено време.

Специализираният съд

Народното събрание все пак одобри новата структура на магистратурата, която включва специализираните съдилища и прокуратури. Те обаче няма да бъдат тези страховити структури за гоме на организираната престъпност и корупцията по високите етажи, както изначално бяха замислени. Голяма част от текстовете, остро критикувани от правозащитните организации и опозицията, претърпяха съществени промени. Отпадна най-спорният момент - идеята спецсът да гледа делата срещу членове на правителството, депутати, областни управители, кметове, шефове на държавни агенции и комисии, както и магистрати. Така след промените за специализирания съд останаха делата срещу организирани престъпни групи.

За радост на правозащитниците отпаднаха и твърде много специални права на ангажираните в тези специални структури като засекретяване на свидетели без тяхното изрично искане, специален ред при разкриването на банкова тайна или подслушване на хора с имунитет.

Специализираните съдилища обаче няма да бъдат панацея за разрешаването на всички ключови дела срещу престъпни структури и с голяма обществена значимост, по които съдът досега не се произнесъл "задоволително" според обществото. Заварените дела срещу организираната престъпност ще бъдат продължени по старото законодателство.

Реформата в съдебната област се случва изключително трудно и мъчително

Няма универсално решение

Само специализирани съдилища обаче едва ли са достатъчни да впечатлят Брюксел. Последният мониторингов доклад на Европейската комисия за напредъка на България в областта на вътрешния ред и правосъдието от тази година хвали приетите на хартия реформи, но за пореден път отбелязва, че те все още не са проникнали в практиката, която страда от съществени недостатъци - както в досъдебната, така и в съдебната фаза.

Комисията не беше впечатлена въпреки гръмките

акции на МВР с колоритни имена. За тях в доклада се отбелязва само, че България е увеличила усилията си чрез серия от полицейски акции срещу организирани престъпни групи, но последващите действия са неефективни.

За разлика от вечното оправдание на Бойко Борисов "ние ги хващаме, те ги пускат", което фиксира отговорността само върху съдебната институция, комисията отбелязва и проблемите в прокуратурата и в системата на МВР - липсата на инициативност, качеството на събирания доказателствен материал, който често е негоден и не води до присъди, и др. Управляващите в България обаче, както и медиите, от години отказват да разпознаят това като проблем. Прави го май само Европейската комисия в своите доклади.

Оценка Брюксел за съдебната система

Последният доклад на Европейската комисия (ЕК) в областта на съдебната реформа и борбата с корупцията, публикуван през лятото, отчита политическата воля за промяна, но в същото време поставя под съмнение практическите резултати, реалните присъди и ефективността на съдебната система. Брюксел отправя редица препоръки.

- Необходими са цялостни реформи, за да се подобри съдебната практика, се казва в доклада. Те включват подобрения в образованието за юристи, промени в системата за оценяване и подобрения в процедурите за подбор и назначаване.
- Комисията припомня и препоръките от предходната година, които все още не са изпълнени, като изискването всички съдилища да публикуват решенията си онлайн.
- Комисията приканва България

още да подобри съдебната практика в прокуратурата и съдилищата, като се извърши подробен анализ на недостатъците в сътрудничеството с чуждестранни експерти.

Относно борбата с организираната престъпност комисията отново припомня стари препоръки, които още не са изпълнени: специализация в рамките на съдебната власт, увеличаване капацитета на съвместните екипи по организираната престъпност, разширяване на правомощията им и т.н.

За борбата с корупцията се иска подобряване на съдебната практика по дела за измами и корупция по високите етажи, а също и укрепване на Закона за преговратяване на конфликт на интереси с орган, който да има правомощия да установява и наказва конфликт на интереси.

Препоръчва се по-голям контрол при обществените поръчки, както и дисциплинарни мерки, така че те да имат възпиращ ефект за последващи нарушения.

съдебната реформа

Законът „Кушлев”, или в какво се превръщат мечтите

Проектозаконът за отнемане на незаконно придобито имущество за щастие на мнозина заседна в правната дирекция на Министерския съвет

Един от най-спорните проектозакони за годината, този за отнемане на незаконно придобито имущество, в крайна сметка се оказа заклеймен в правната дирекция на Министерския съвет (МС), след като предизвика куп емоционални реакции и дебати в обществото. Той не успя да си проправи път към парламента през тази година за радост на мнозина независими експерти и правозащитници, които го смятат не само за проблемен, но и за открито опасно.

На третия опит, макар и с много уговорки и условности, проектозаконът успя да се сдобие с одобрението на Венецианската комисия. Въпреки това в началото на декември правният екип на МС реши, че той продължава да съдържа проблемни и потенциално опасни текстове и не може да влезе в парламента.

Нови правила

Проектът, по-известен като закона „Попова” или

закона „Кушлев”, променя изцяло правилата за конфискация на имущество, уредени в сега действащия нормативен документ. Той увеличава списъка с престъпления и дава по-голямо поле за изява на комисията „Кушлев”, включително и в политическото поприще. От друга страна се ускоряват процедурите. Сега, за да се наложи заповед на имущество, трябва да има повдигнато обвинение срещу лицето, а за да се отнеме имущество - влязла в сила присъда. В новия вариант конфискацията ще може да става, преди да има присъда, а в някои случаи без дори да има дело. Проектът беше представен в първите месеци на 2010 г. от правосъдното министерство като „най-мощното оръжие, което България някога е видяла срещу организираната престъпност и корупцията”, по думите на правосъдния министър Маргарита Попова.

Оръжие, но за какво

Това мощно оръжие обаче накара косите на правозащитниците да се изправят, тъй като според тях съдържа прекалено големи възможности за погазване на човешки права, разправа с политически противници и други практики, които ни връщат в тъмните години на тоталитаризъм.

В проекта вече не се говори за имущество, придобито от престъпна дейност, а за незаконно имущество. В българската икономическа реалност обаче ако този закон стане факт и дефиницията му за незаконно имущество започне да се прилага масово, то под ударите му могат да попаднат и около 400 хил. семейства, които нямат нищо общо с организираната престъпност.

Реакция

Този и редица други не съвсем обмислени от всички страни текстове, както и потайността на Министерството на правосъдието, което дълго време криеше проектозакон от обществото, накараха няколко правозащитни и професионални неправителствени организации да се активизират срещу новия закон „Кушлев”.

Дали решението на правната дирекция на МС дойде като резултат от това, или пък има други причини, не е съвсем ясно. Със сигурност обаче по-добрият вариант е проектът да бъде задържан, докато проблемите бъдат изчистени и докато се намери гаранция, че мощното оръжие ще бъде насочвано само срещу тези, които са го заслужили по всички международни стандарти. ■

ИЛЮСТРАЦИЯ ДЕЯН ТОДИНОВ

►Имотите на стотици хиляди български семейства можеха да се окажат обект на конфискация, ако проектозаконът "Кушлев" беше приет в последния си вид

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Корупцията и злоупотребите в местната власт

Съмнителни обществени поръчки и конфликт на интереси станаха причината за заведените съдебни дела срещу кметове през 2010 г.

2010 г. ще се запомни и със заведените съдебни дела срещу кметове. Освен обвинения през тази година нашумяха и случаи с осъдителни присъди. Засега само на първа инстанция. Най-честите нарушения са получаване на подкупи от частни лица, неспазване на Закона за обществените поръчки, конфликт на интереси, злоупотреба с влияние.

Глоби и присъди

Един от най-известните кметове - на Сливен - Йордан Лечков има 7 повдигнати обвинения. Ямболският кмет Георги

Славов получи 5-годишна присъда, която обжалва. Седмица преди Коледа кметът на Белослав беше арестуван за получаване на 5000 лв. подкуп. Градоначалникът на Бяла, Русенско, Юрий Симеонов е осъден за конфликт на интереси. Той трябва да плати 13 000 лв. глоби и да върне 7240 лв. от получени заплати. Отделно от това трябва да заплати близо 1000 лв. на комисията за предотвратяване на конфликт на интереси към общинския съвет. Според административния съд той е допуснал нарушения при сключване и изпълнение

на граждански договори. И това вероятно са само част от скандалните случаи.

Обяснение за бума на делата

“Опитваме се да събирате данни за делата и присъдите срещу кметовете, но е трудно, защото има много малки общини и не се дава гласност на случаите. Може би сега делата са повече, защото кметовете реализират големи инвестиционни проекти”, обясни изпълнителният директор на Националното сдружение на общините в Република България Гинка Чавдарова.

Красимира Янева

Съдът решава за мярката на кмета на Белослав

► Емил Дичев

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Днес съдите трябва да решат дали Емил Дичев ще остане в ареста

Защитата на кмета на Белослав Емил Дичев ще обжалва на днешното съдебно заседание задържането му в ареста за постоянно, както и отстраняването му от длъжност. Градоначалникът беше арестуван на 17 декември за получаване на подкуп. Малко преди да бъде задържан, кметът на Белослав е получил 5000 лв. Банкнотите са били белязани и са открити при последвалия обиск на касата в кабинета му. При претърсване там са открити и иззети общо 150 хил. лв. в различни валути.

Пари срещу влияние

Получените 5000 лв. са дадени от Борислав Борисов от газовата компания “Брод 1”. В замяна кметът е трябвало да съдейства на компанията за узаконяване-

5000

► лева подкуп стана причина за задържането на Емил Дичев

то на документи за изграждане на терминал за течен газ в Белослав. От кмета било поискано да окаже въздействие върху общинските съветници, така че те да решат казуса в полза на фирмата. Бизнесменът Борислав Борисов е записал разговора си с кмета с мобилен телефон. Според защитата на обвиняемия този звуков запис не би могъл да се смята за специално разузнавателно средство, нито да се счита за доказателство просто защото можело да бъде манипулиран.

Защитата - помагал на разследващите и е леко болен

Според адвокатите на Емил

Дичев - Борислав Люцканов и Иван Томов, обвинението не е прецизирано. На предишното съдебно заседание кметът на Белослав заяви, че няма намерение да се укрива. Той изтъкна също, че след задържането си е оказал съдействие на разследващите. Според представената от защитата епикриза и медицинско свидетелство Емил Дичев има лека форма на хипертония и дегенерация на ретините. Въпреки изложените доводи преди 8 дни окръжният съд прецени, че ако бъде пуснат на свобода, има опасност обвиняемият да се укрие и да извърши друго престъпление. Събраните до момента доказателства водят до обосноваване предположение, че Емил Дичев е автор на престъплението, в което е обвинен. Днес ще стане ясно дали мярката на кмета на Белослав ще бъде заменена с по-лека, или той ще си остане в ареста.

Ямболска партия получи

След това му бяха повдигнати още 2 обвинения

Възможно ли е кмет от управляващата партия в България да бъде осъден? Да. 5-годишна присъда получи кметът на Ямбол Георги Славов. Той беше обвинен в нарушаване на служебните задължения и превишаване на правата си при възлагане на обществена поръчка за улични водопроводи по две ямболски улици.

Голямото ощипване на хазната

Според обвинението щетата, нанесена на общината, е за над 2 млн. лв. Освен че му даде 5-годишна присъда, съдът лиши Славов и от правото 6 години да заема длъжността кмет.

“Доволна съм от присъдата, признат беше за виновен за престъпление по служба, представляващо особено тежък случай”, каза прокуро-

Сливенските съдии си направиха отвод по дело срещу Лечков

► Йордан Лечков

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Сагата на сливенския кмет с прокуратурата започна през пролетта

Магистратите от Окръжния съд в Сливен са си направили отвод по делото срещу кмета на града Йордан Лечков. Той е обвинен в измама и търговия с влияние. Поради тази причина делото е изпратено във Върховния касационен съд, който трябва да реши къде ще се гледа процесът.

Реално обвинение

След месеци на взаимни обвинения в началото на декември Окръжната прокуратура в Сливен внесе обвинителен акт в съда по едно от делата, водени срещу кмета на общината Йордан Лечков. Бившият футболист е обвинен за търговия с влияние и измама. Според обвинението през март 2005 г. той е поискал и приел от Илия Георгиев-Манастира 5000 лв. дарение за футболния клуб "Сливен-2000". Ощетенят е местен бизнесмен, който обяснил, че е събрал поисканата сума от собственици на имоти във вилната зона в Асеновското дефиле, за да се реши проблемът с водоснабдяването там, но това не се е случило.

Началото

Проблемите на Йордан Лечков с прокуратурата започнаха през пролетта. 16 години след като златното кубе на българския футбол Йордан Лечков вкара победния гол на четвъртфинала в САЩ срещу Германия, срещу него се изсипаха 7

”**Всичко, което съм направил по отношение на общината, още хиляда живота да имам, пак така ще го направя**

Йордан Лечков,
кмет на Сливен

прокурорски обвинения. 2 от тях са за престъпления по служба, 3 за злоупотреба със служебно положение, едно за нецелево разходване на бюджетни средства и за съставяне на официален документ с невярно съдържание. Така през пролетта на тази година започна сагата на сливенския кмет Йордан Лечков с прокуратурата.

Отстранен

В средата на април Сливенският окръжен съд отстрани от поста кмета на града Йордан Лечков. "Аз пак съм кмет до доказване на противното", заяви Лечков на излизане от съдебното заседание. И беше твърде убеден, че ще завърши мандата си - "Даже и да бъда отстранен от Апелативния съд, аз пак съм кмет. Моят срок изтича през 2011 г. със завършването на мандата, аз други срокове нямам."

Само временно

Точно след 47 дни обаче - в края на юни, Бургаският апелативен съд върна на поста бившият футболист от националния ни отбор. Съдът реши, че няма категорични данни, че Йордан Лечков оказва натиск върху свидетели, пречи на събирането на доказателства или укрива документи по разследване-

то по повдигнатите срещу него обвинения.

Точно заради отстраняването си от длъжност Йордан Лечков смята да заведе 2 иска срещу България в Европейския съд по правата на човека в Страсбург. Той поиска среща с главния прокурор и дори с премиера Бойко Борисов. "Били ли сме, не сме ли били приятели (с Бойко Борисов - бел. ред.)? Защо да ви казваме какви са ни отношенията? Може да сме гаджета. Като ще е цирк, да е пълен", отговори още през април бившият футболист на германския "Хамбургер Шпортфайр".

Кмет срещу прокуратура

Според Йордан Лечков прокуратурата води кампания срещу него, като се стреми да му пречи. На пресконференция пред журналисти преди време сливенският кмет обяви, че прокурорът Пламен Стефанов му пречел, защото имал мераци за кметския стол.

Според кмета прокуратурата е блокирала работата по проекта за водния цикъл на Сливен. Лечков дори припомни, че още през февруари тази година общината е подала сигнал за измама по водния проект, но по него не било направено нищо. "Нямам вина. Всичко, което съм направил по отношение на общината, още хиляда живота да имам, пак така ще го направя", заяви кметът.

На 23 декември обаче прокуратурата е повдигнала ново обвинение срещу сливенския кмет, съобщил самият той вчера. Лечков обаче не пожела да каже в какво е обвинен.

Красимира Янева

Сливенският градоначалник 5-годишна присъда

рът Димитрина Георгиева. Славов обжалва присъдата. Според него тя е произнесена на база обвинения, стъпили на догадки. "За мен това е обвинение, което се гради на предположения и догадки", каза Георги Славов.

Още обвинения

В средата на декември беше повдигнато второ обвинение срещу Славов - за обществената поръчка за издаване на общинския бюлетин. Около седмица по-късно дойде и третото - за ремонт на спортна зала "Диана". Според обвинението кметът е нарушил Закона за обществените поръчки. Обявил е процедура за ремонта, но не се е явил нито един кандидат. По закон процедурата трябва да бъде прекратена. Славов обаче поканил фирма за изпълнител и сключил договор с нея, и то без да има осигурено финансиране. Нанесената щета на общината е за близо 30 хил. лв.

► Георги Славов

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Мисия (не)възможна:

Правителството не успя да осъществи идеята си да редуцира част от лечебните заведения у нас

Хитри трикове за безшумно и безп(б)олез(не)но затваряне на болници. Така може да се нарекат опитите на тримата здравни министри през изминалата година да подобрят здравеопазването у нас. Колкото и различни виждания за развитието на здравната ни система да имаха Божидар Нанев, Анна-Мария Борисова и Стефан Константинов, и тримата бяха единодушни, че болниците ни са в повече. Няколко малка страна като нашата в Европа, която да разполага с над 300 лечебни заведения, казваха те в един глас. Затова и тримата предприемаха ту по-смели и явни, ту по-плахи и скрити действия за намаляване на броя им. Всички опити обаче се увенчаха с неуспех и хвърчащи оставки.

Опит за закриване на болници
Проблемът със затварянето на болниците не датира от 2010 г., но в началото на

Елена Петкова
elena.petkova@pari.bg

отиващата си година той се разгоря с пълна сила.

Първият здравен министър от кабинета на Бойко Борисов д-р Божидар Нанев реши да започне реформата, като въведе нови по-строги изисквания за болниците, които искат да работят с НЗОК по клинични пътеки. Зад тях лекарите съзряха скрити намерения за закриване на над 100 лечебни заведения. Така пациенти и medici се надигнаха на бунт срещу "реформата". И докато те протестираха, Нанев се опита да обясни как болниците в България са прекалено мно-

го и неефективните трябва да бъдат ликвидирани. Обществото обаче не беше съгласно и здравното министерство беше принудено да замрази "реформата"... поне до идването на следващия министър.

Нов министър, нов късмет

Проф. Анна-Мария Борисова встъпи в длъжност с голям размах и голяма грешка - и тя се захвана най-напред със закриването на болници. Борисова многократно се опита да обясни на обществото колко добре ще се отрази на системата намаляването на броя им, но без успех. Тези нейни виждания й навлякоха гнева на гилдията и на пациентите и я наредиха на опашката за оставки.

Нейният екип написа скандалната Наредба 49, която въведе изисквания за определен брой легла в болниците - 60 за многопрофилните и 30 за специализираните. Всич-

” Моделът, при който се откриват лечебни заведения само за дейности, които са добре финансирани, вече е вреден

Д-р Стефан Константинов, министър на здравеопазването

ки лечебни заведения, които не отговарят на условията, основно малки частни, общински и специализирани болници, трябваше да затворят врати. Според някои лекари подзаконният акт щеше да изхвърли от пазара поне 70 болници. Именно поради широкото обществено несъгласие наредбата не беше приета, но само по време на управлението на проф. Анна-Мария Борисова. Желанието ѝ да закрие някои болници бе една от причините проф. Борисова да оваканти поста.

По-късно третият нов министър със стари идеи д-р Стефан Константинов прие скандалния подзаконен акт. Изглежда, правителството министрите си мени, но идеите - не. Отговорът на засегнатите болници не закъсня. 17 от тях заведоха дела срещу министерството с обвинение, че наредбата противоречи на закона за лечебните заведения и ограничава стопанската им дейност. Лечебните заведения най-вероятно ще спечелят делото. Затова догодина ще се наложи наредбата да бъде сериозно коригирана. Засега всички опити на правителството да закрива болници се провалиха.

Нов елегантен начин за това е залегнал в Концепцията за по-добро здравеопазване. Тя предвижда въвеждането на регулирана от държавата конкуренция при сключване на договори за клинични пътеки. В български условия това би трябвало да означава, че НЗОК ще "поръчва" медицински услуги на базата на зададени параметри за брой легла, специалисти, вид апаратура и т.н. При тези критерии болниците ще се конкурират за брой и вид клинични пътеки. Това обаче ще доведе до естественото елиминироване на някои лечебни заведения поради факта, че не отговарят на поставените условия.

Концепция за реструктуриране

Тримата министри успяха да сътворят една друга концепция за реструктуриране на лечебните заведения. В нея

► В реструктурирането и модернизиранието на болниците,

също е залегнала идеята за редуциране на броя им. Тя обаче цели също да улесни ориентацията на пациента в мрежата от болници у нас.

Концепцията разделя лечебните заведения на три нива на компетентност според броя и квалификацията на специалистите, наличната апаратура, обема работа и др. Третото ниво е най-високото. В него попадат най-добрите болници - основно държавни и университетски, в които ще се лекуват най-тежките заболявания. Някои от тях ще се превърнат в онкологични центрове, за оборудването и модернизиранието на които ще бъдат инвестирани около 148 млн. лв. Областните болници ще образуват второто ниво, където ще се лекуват по-леки случаи. Голяма част от малките общински болници пък ще бъдат превърнати в клиници за долекуване, каквито в момента у нас не съществуват. За тази цел са предвидени още 140 млн. лв. по европейски програми. Това реструктуриране

” Със закриването на болници се отнема едно от най-важните права на пациента - правото на избор къде да се лекува

Теодора Захариева, председател на Центъра за защита на правата в здравеопазването

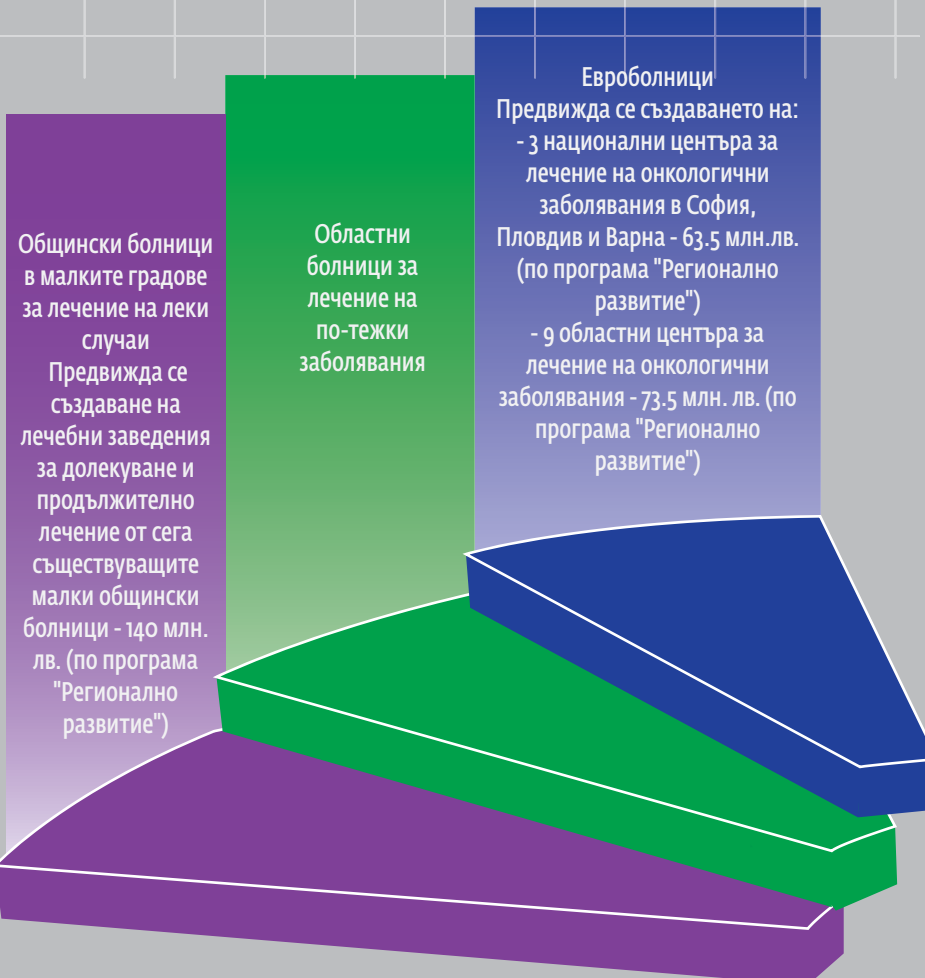
неминуемо ще доведе до естествената елиминация на някои по-малки и не толкова ефективни болници. Както казва министър Константинов, на България са й необходими не повече от 120 болници.

Накратко затварянето на лечебни заведения е неизбежно. Макар да не стана тази година, то ще бъде отчасти осъществено догодина или най-късно до края на мандата на правителството.

Новата болнична структура

Три нива на компетентност

(Определят се според броя на специалистите, степен на тяхната квалификация, обем медицинска дейност, наличност на медицинска апаратура)

закриване на болници

които няма да бъдат закрити, ще се инвестират над 288 млн. лв.

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Инвестицията в здравеопазването е лудост

Делото, което заведохме срещу здравното министерство заради въвеждането на абсурдното изискване за определен брой легла в болниците, продължава с пълна пара. Мисля, че ще го спечелим, въпреки че има леко протакане от страна на съда. Той изиска актуално състояние на болниците, завели иска. Съдът не би трябвало да изисква подобна информация, тъй като тя фигурира в Търговския регистър. Въпреки това смятам, че магистратите ще разгледат нещата обективно и ще отменят частта от наредбата за броя на леглата.

Министърът вече направи отстъпка, като даде гратисен период за изпълнение на наредбата до края на 2011 г. Това обаче не е достатъчно за нас, защото означава, че ние всички, които не отговаряме на изискванията, трябва да строим нови сгради, в които да разположим повече легла. Това не е възможно. Изискването за броя на леглата е абсурдно и поради друга причина, защото налага ограничения пред хората, които искат да инвестират в здравеопазване. Вече 3 години никой не смее да инвестира в болници. Имам колега от Пазарджик, който създаде малка болница, но сега не може да си връща кредитите и вероятно

Д-р Николай Болтаджиев,
директор на болница "Св. Богородица" в София

„Догодина здравеопазването ще бъде много по-лошо от тази година

ще му я вземат. В същото положение е и болница в Бургас със 100 легла. Тя е много луксозна, но няма възвръщаемост и собственикът ѝ има проблеми с банката.

Резултатът е ограничаване достъпа на пациентите до адекватно лечение. Министерството прави това не само с въвеждането на абсурдни изисквания, но и с намаляването на бюджетите на болниците. Тази година те се формираха на принципа колкото ти дадат, толкова. Ако си им симпатичен или дадеш рушвет, ще получиш повече. Така че при бюджетно здравеопазване инвестицията е лудост. Затова се надяваме на съда. Догодина здравеопазването ще бъде много по-лошо от тази година.

Наредба 49 ограничава стопанската дейност на болниците

Изискването за определен брой легла в лечебните заведения, записано в Наредба 49, ограничава стопанската дейност на болниците. Тя няма подобни юридически правомощия. Това може да стане само чрез закон. Освен това подзаконовият акт се разминава драстично с областните здравни карти. В тях болниците, които според наредбата трябва да затворят врати, съществуват. Получава се пълен нормативен хаос в областта на здравеопазването. За него допринасят и новите медицински стандарти. В тях изискванията си противоречат и взаимно се изключват.

► **Д-р Стойчо Кацаров,**
член на управителния съвет на
Центъра за защита на правата
в здравеопазването

Изискването за брой легла ще бъде отменено

Наредбата, която поставя изисквания за определен брой легла в болниците, ще претърпи промяна през 2011 г. Няма логика за специализирана болница да се изискват 30 легла, при положение че за отделение се изискват само 5. В закона за лечебните заведения няма разписани изисквания за брой на леглата в болниците. Наредбата се явява допълнение към закона. Но в нея не може да се въвеждат изисквания, които така рязко да противоречат на нормативния акт. Той е водещ.

Най-вероятно целта на наредбата е да бъдат затворени част от болниците, тъй като министерството смята, че

Д-р Цветан Райчинов,
председател на Българския
лекарски съюз

„Неслучайно здравният министър отлага разглеждането на Националната здравна карта в частта за броя на болниците

те са прекалено много. Най-лошото е, че тези изисквания засягат малките честни, общински болници, особено специализираните болници - ортопедични, очни, хирургични, акушеро-гинекологичните. Няма опасност за областните и университетските болници.

Догодина ще има промяна. Неслучайно здравният министър отлага разглеждането на Националната здравна карта точно в тази й част. Щом болниците отговарят на изискванията на закона за лечебните заведения, няма причина те да не получат разрешение за работа независимо какво казва една наредба.

Хм, това прави смисъл

Или как клубът на хората, които не говорят бинглиш, става все по-малък

Да кажеш, че си против глобализацията, е все едно да кажеш, че си против прекалено многото азот във въздуха, който дишаш. Или се приспособяваш и живееш, или си намираш един по-добър свят. Ако решиш да рискуваш с глобализацията, ще трябва да приемеш и акомпаниращите я атрибути. Т.е. особеностите, които вървят с нея. Като например изрази като “акомпаниращи атрибути”. Или пък като “глобализация”. Тези “вносни” думи отдавна не са въпрос на мода. Те са задължителни за успешната комуникация. Имам предвид общуване.

Еволюция

Винаги съм завиждала (благородно!) на англоговорящите, че могат да правят най-различни творчески упражнения с езика си. Играта на думи в българския е далеч по-немошно оръжие от рип - тази в английския. Тук франкофоните ще кажат, че много от думите в езика на британската кралица са дошли от френския. Същото биха казали и наследниците на латините, както и всички, за които се сетите, че

са минали през земята на крал Артур. И ще са прави. Англичаните обаче са направили няколко стъпки напред, като са вградили чуждите думи в език приспособим и мелодичен. И изключително богат.

Lingua franca

Тъй като българският език далеч не е толкова гъвкав, колкото английският, а ние сме избрали да живеем именно в този свят, неизбежно ни се налага да вдишваме и много чужда култура и език. И понеже английският е lingua franca на съвременното, вдишваме и него заедно с азота. А това, което издишваме, може да е закачливо, смешно, сериозно, претенциозно или просто удобно. Или пък неудобно за тези, прекарвали ученическите си години без часове по английски и интернет. Може даже и да е дразнещо, като това да казваш на телефонното обаждане “повикване” например (от англ. call - викам). Ама така

му казват сега, какво да се прави.

Член на клуб

Има обаче и забавна страна, която може както да ти осигури билет за дадена социална група, така и да доведе до пълна липса на връзка. Да кажеш на някого от по-възрастното поколение, че еди-кой си е суперлузър, е същото, като да кажеш на млад човек, че си закарал диканята на хармана. Не по-малко разбираемо, но за по-разноородна група от хора звучат и изрази като “алоцирам ресурси”, “верифицирам акаунт”, “физически дейтарум” и т.н. (Спирам дотук, защото спелчекърът ми ще блокира.) Използването на такива изрази те кара да се чувстваш като член на английски клуб - избран, специален и раз-

личен. Само че този клуб расте толкова бързо, че вече тези извън него започват да изглеждат така - избрани, специални и различни.

Бинглиш

И тук идва въпросът за удобството. Когато половината от информацията в ежедневието ти е на английски, другата половина става полуанглийски, най-малкото в мислите ти. Това обяснява защо има език като бинглиш (или бенглиш - комбинация от български и английски). Обяснява и защо няма език като беспаньол, да кажем. Пък може и да се появи, като знам колко българ

живеят в Испания. Имено емигрантите са царете на бинглиша. Зад граница това е пътят на сънародниците ни към превръщането им в американци или англичани. Той преминава през изрази като “да си чекна мейла” (да си проверя пощата) и “да хвана ръш ауър” (най-натовареното за движение време, когато стават задръствания) и след шест-седем години стига до истинските английски еквиваленти.

Свят от светове

Ако погледнете колко дълъг е преводът на “ръш ауър”, ще разберете защо и в България английският така упорито си проправя път. Ами много по-кратко е, по-бързо, пък и всички го разбират. Или почти всички. Това, което Уолт Уйтман някога е казал за САЩ, че са “гъмжаща нация от нации”, днес може да се каже за света. Живеем в гъмжащ свят от светове. Зад всичко това стои не само удобството на глобалните медии и връзки, но и удобството на един все по-универсален език. Ако можеш да му се насладиш и да го живееш, това наистина е един прекрасен нов свят.

Излика Филипова

Въпросът е докога

Дните на английския като международно средство за общуване може и да са преброени

Английският е най-успешният език в историята на света и много хора смятат, че той ще се използва все повече и повече. Според лингвиста Никълъс Ослър обаче дните му като lingua franca са преброени. В по-

следната си книга - The Last Lingua Franca: English Until the Return of Babel (“Последният универсален език - английски до завръщането на Вавилон”), цитирана от The Economist, той проследява историята на използването в миналото универсални езици като персийския и латинския и защитава позицията, че никой език, независимо колко популярен е той, не може да остане такъв завинаги.

Не може да се разчита

Ключов елемент, на който Ослър гради тезата си, е, че английският наистина

става все по-популярен, но като втори, а не като роден език. От всичките повече от 1 млрд. души по света, които го говорят, само за една трета той е майчин език, а именно тази група не нараства като численост. Според него не може да се разчита на това, че в неанглофонските страни винаги ще се изучава английски.

Национално самочувствие

Два са факторите, които ще ограничат разпространението на английския език - национализъмът и технологиите, твърди Ослър. Нито една съвременна нация със самочувствие не би приела чужд език за официален. Макар че това се е случвало в някои от бившите

британски колонии, то е ставало като неутрално решение за сметка на конкуриращите се местни езици. В други бивши колонии, като Шри Ланка и Танзания, английският вече не е предпочитаният език дори за елита. Преди 20 години пък Холандия обмисляше възможността да направи обучението в университетите изцяло на английски, но се отказа заради национална гордост.

Епоха или миг

Осълър обаче не смята, че английският ще бъде заменен от друг универсален език - той просто ще бъде последният такъв. Причината е, че няма да има нужда от lingua franca, тъй като развитието на технологиите

ще попълни тази празнина. В подкрепа на тезата си той подчертава значителния напредък при компютърните преводи и програмите за гласово разпознаване. Ослър признава, че такъв софтуер се разработва от 50 години и все още е далеч от перфектен. Но макар че за развитието на компютрите тези 50 години са цяла епоха, за развитието на езика те са само миг.

Затова не е изключено някой ден всеки да може да гъделичка националното си самочувствие, като говори на родния си език. Компютърът вместо него ще превежда на всички възможни езици, така че другите ще получават мисълта му облечена в удобна за тях форма.